

UKÁZKA Z KNIHY

JAN BERÁNEK

Pátrání po Silvestrovi

VÁLEČNÉ OSUDY BAŤOVČŮ V SINGAPURU

MYSTERY PRESS
2020

1.

V rodinném archivu

Zapomenutý Silvestrův příběh pro mě začal ožít v únoru 2017. Jak se ukázalo, bylo to přesně pětasedmdesát let od jeho předpokládané smrti, což jsem v tu chvíli ale netušil. Zpětně si uvědomuji, že je to jedna z řady pozoruhodných náhod, které mě při pátrání potkaly.

Tehdy mi při jedné z návštěv příbuzných máma přinesla složku se starými rodinnými dokumenty. Věděla, že se snažím zmapovat náš rodokmen, takže staré oddací a úmrtní listy přišly vhod.

Ukázalo se, že mezi papíry jsou rovněž dva tucty písemností, které se vztahují přímo k mému prastrýci. Našli jsme jedno jeho psaní z března 1939, které poslal domů krátce po svém příjezdu do Singapuru. A pak několik dopisů mezi rodinou a třemi Silvestrovými přáteli a kolegy ze singapurské pobočky firmy Baťa. Ti se po válce snažili zprostředkovat rodičům informace o Silvestrově osudu, které jim byly známy – popisují, jak ho sami marně hledali, a vzpomínají, kdy ho viděli naposledy.

Poválečné doufání

Chronologicky nejstarší zpráva je z prosince 1945 a přichází od Pavla Ambrože:

„Byl jsem s Vaším synem S. Němcem zaměstnán u fy Baťa Shoe Co. Ltd., v Singapore. Byli jsme přátelé. Oba jsme byli dobrovolníci Singapore Volunteer Forces, a když vypukla Japonská válka, byli jsme mobilizováni a zařazeni do Britské armády v Singapore. Já jsem byl jako kulometčík; Váš syn byl u obrněných automobilů.

Asi tři dny před okupací Singapore Japoncama byl raněn a převezen do polní nemocnice. Po pádu Singapore (15. 2. 1942) jsem jej hledal ve všech

nemocnicích, ale nenašel jsem jej. Nyní, když Angličani znovu okupovali Singapore, shledal jsem ve vojenských seznamech, že je veden v seznamu jako nezvěstný.

Je možné, že odejel na některé lodi, které evakuovali Evropany ze Singapory a byli chyceni japonskými válečnými lodmi a byli internováni v různých zajateckých táborech na Jávě, Sumatře a různých místech po Indonésii. Na Jávě je asi 250 000 zajatců a dosud nejsou přesné záznamy všech jmen. Zatím se tam stále bojuje.

Po zabrání Singapory Japoncama šel jsem se podívat do mého a jeho bytu. Oba byly vykradené [...] Doufám však, že jakmile spojenci vyřídí okupaci Jávy, že jej najdou v některém zajateckém táboře.“

Nevím, jaké informace Silvestrovi rodiče dostali už dříve, ale dost možná právě tohle byla první konkrétní zpráva o jejich synovi z Dálného východu.

Dnes už víme, že naděje na to, že se Silvestr ještě někde objeví, byly plané. Představuji si živě bolest a bezmoc, kterou rodina nezvěstného mladého syna musela cítit, i naději nastiněnou panem Ambrožem, k níž se jistě zoufale upínali.

Dopis, který se zmiňuje o možnosti, že Silvestr může být stále naživu v některém ze zajateckých táborů, rodinu žijící na jihomoravském venkově jistě povzbudil, aby v rámci svých možností hledala dál.

Později jsem v pražském Národním archivu objevil složku vedenou repatričním odborem na tehdejší Ministerstvu ochrany práce a sociální péče. Byla založena v září 1945 pod značkou K–12837 a nadpisem „*Věc: Sylvestr Němec – pátrání – Singapor*“. Uvnitř je však pouze linkovaný papír s několika ručně psanými řádky: „*Sylvestr Němec, roz. 19. 10. 1919, pracoval u fy Baťa ve Zlíně do r. 1941, pak odjel s ostatními zaměstnanci Bati do Singapuru. Kontakt: František Němec, Věmyslice 23, u Moravského Krumlova.*“ Zezadu je pak ještě strojopisná poznámka „*19.11.45 – Formulář pátrací do Singapuru*“. Státní úřady se tedy zjevně v pátrání nikdy daleko nedostaly.

Silvestrovi rodiče na tom bohužel nebyli o mnoho lépe.

Ve složce s rodinnou korespondencí se z roku 1946 dochovala i kopie odpovědi rodičů Němcových Pavlu Ambrožovi. Poslali ji do indického Batanagaru krátce po Novém roce, dne 12. ledna 1946. (Batanagar u řeky Huglí vybuodovala roku 1934 na místě původního močálu firma Baťa jako své typické baťovské městečko kolem velké továrny na výrobu bot. Dnes se stal součástí širšího předměstí Kalkaty a téměř

CALCUTA, 21. prosince 1945.

P. T. rodina Němcova.

Byl jsem s Vaším synem S. Němcem zaměstnán u fy. Bata Shoe Co. Ltd., v Singapore. Byli jsme přátelé. Oba jsme byli dobrovolníci SINGAPORE VOLUNTEER FORCES ~~XXXXXXVYPKKA~~ a když vypukla Japonská válka, byli jsme mobilizováni a zařazeni do Britské Armády v Singapore. Já jsem byl jako kulometčík; Vaš syn u obrněných automobilů.

Asi tři dny před okupací Singapore Japoncama, byl raněn a převezen do polní nemocnice. Po pádu Singapore (15.2.1942) jsem jej hledal ve všech nemocnicích ale nenašel jsem jej. Nyní když Angličani znovu okupovali Singapore, ~~shledal~~ jsem ve vojenských seznamech, že je ~~xxx~~ veden v seznamu jako nezvěstný.

Je možné, že odejel na některé lodi, které evakuovali Evropany ze Singapore a byli chyceni japonskými válečnými loďmi a byli internováni v různých zajateckých táborech na Jávě, Sumatře a různých místech po Indonésii. Na Jávě je asi 250.000 zajatců a dosud nejsou přesné záznamy všech jmen. Ztím se tam stále bojuje.

Po ~~zxxx~~ zabrání Singapore Japoncama šel jsem se podívat domů a ~~ke~~ jeho bytu. Oba byli vykradené. Jelikož jsem jeho fotografii, kterou mě daroval roku 1941, cítil jsem povinnost předat Vám ji a informovat Vás. Nechal jsem ji zvětšit a posílám Vám přiložené tři kopie.

Doufám, že Vás Britský Červený Kříž nebo R.A.P.W.I. (britská vojenská organizace, která má na starosti všechny zajatce a jejich evakuování do jejich domovů) uvědomí co se stalo s Vaším synem a nebo kde se nalézá. Je mně líto, že Vám nemohu dát přesné informace. Doufám však, že jakmile spojenci vyřídí okupaci Javy, že jej najdou v některém zajateckém Tábore.

S pozdravem

AMEROŽ Pavel.

Příloha: 3 fotografie.
Adresa: Mr. P. Ambrož
c/o. Bata Shoe Co. Ltd.,
BATA NAGAR.
24 PARGANAS.
BRITISH INDIA

Dopis Pavla Ambrože z prosince 1945.

Pro označení nutnosti:

MINISTERSTVO OCHRANY PRÁCE
A SOCIÁLNÍ PÉČE
REPATRIAČNÍ ODBOR

Odbor: I.

Referent: _____

Věc: Křemec Sylvestř.

patron Singapur

Č. j.: **R**

Další spolu vyřízené jedn. zn.:

K. 2834

Lhůta:				
Pobídnuto:				
Nová lhůta:				

Předpisy: _____

12. 8. 44 6. 9. 1945 L

Sylvestř Křemec
roz. 19. 1. 1919, pracoval u fy. Batos ve Zlívě do
r. 1941, pak vyjll. s. a talními kaměšáci Batos do
Singapuru.

Fr. nt. Křemec
Vělnyšvce č. 23
u Ad. Krumlova

Pátrací složka založená Ministerstvem ochrany práce a sociální péče krátce po válce.

celý již podlehl moderní výstavbě. Ke společenství baťovců v indickém Batanagaru i jeho roli v osudu krajanů na Dálném východě se ještě vrátíme.)

„Vaším milým dopisem ze dne 21. prosince 1945 způsobil jste nám nesmírnou radost jednak proto, že jsme se dozvěděli něco bližšího o našem synovi, jednak proto, že jste nám vlil aspoň trochu naděje do našich srdcí, že snad přece jenom žije. [...] Snad nám nebudete zazlívát, když Vás poprosíme, abyste nám zaslal ještě dalších pět fotografií, abychom mohli podělit všechny z rodiny a jeho známé.“

Silvestrův otec také prosí o jakékoliv další zprávy a zve pana Ambrože, bude-li mít cestu, na návštěvu do Věmyslic, aby si o Silvestrovi mohli osobně pohovořit. Ambrož z Indie odepsal již zanedlouho a přiložil čtyři vyhotovení fotografie i originální negativ (nic z toho se bohužel nedochovalo). Ke krátké věcné zprávě připsal tento roztomilý dovětek:

„Prosím, nezlobte se, že Vám tyto dopisy píši obchodním stylem, ale já nemám vloh pro psaní soukromých dopisů. Moje matka mně to stále vyčítá.“

Rodina se koncem roku 1945 obrátila i na vedení firmy Baťa ve Zlíně. Odtud jim těsně před Vánoci odpověděli:

„Obdrželi jsme Váš dopis a sdílíme s Vámi ztrátu Vašeho syna a chápeme, že byste chtěl mít nějakou památku na něj z jeho pozůstalosti. Vzhledem k tomu, že poštovní spojení se Singaporem bylo teprve nedávno obnoveno, nemohli jsme dosud ještě zjistit podrobnosti o jeho smrti. Pokud byste se však chtěl obrátit přímo na vedoucího tamější společnosti, tady je adresa [...] S veškerou úctou, Baťa a.s., Zlín“

Už 2. ledna 1946 tedy Silvestrův otec napsal také rovnou do dalekého Singapuru Antonínu Jugasovi, který vedl tamní pobočku firmy Baťa. Odvolával se na informaci, že Silvestr možná zahynul:

„Snad pochopíte staré rodiče, kteří nechtějí uvěřit této pro ně tak bolestné zprávě, a že se proto chápou každé příležitosti, aby tato zpráva byla buď potvrzena a nebo prohlášena jako klamná.“

Ředitel Jugas odpověděl koncem ledna poměrně dlouhým dopisem, který obsahoval několik nových podrobností o Silvestrově roli v obraně Singapuru. Zmínil rovněž některé kroky, které v pátrání sám podnikl:

„Váš syn, stejně jako i všichni naši ostatní dobrovolníci od nás, narukoval dne 4. prosince 1941 a byl přidělen k obrněným vozům (B company) jako voják číslo 13779. Až do konce ledna 1942 měli jsme o všech pravidelné zprávy, ale od doby, kdy započal boj o ostrov Singapore, všechna hlášení ustala. Jen od ostatních našich lidí dověděli jsme se až po kapitulaci, že Váš syn byl raněn a odvezen do nemocnice. Od té doby již o něm nikdo více neslyšel, peklo se v tu dobu převalilo přes Singapore. Trvalo téměř celý týden, než se po jednom objevovali – všichni otrhaní, špinaví, vyčerpaní, ale už ne všichni, jak jsme je očekávali.

Počátkem září 1945, ihned, jak jsme byli anglickou armádou osvobozeni, zajímali jsme se ihned o všechny, kteří v naší rodině scházeli. Dne 12. 11. 1945 dotazovali jsme se písemně na Vašeho syna v hlavním velitelství v Singapore a bylo nám taktéž písemně odpovězeno, že až do té doby, než obdrží Armádní oficiální hlášení, nemohou nám podat o něm žádné informace.

V důsledku toho nemohu Vám tedy ani já podat zprávu, ani kladnou, ani zápornou. Vedeme však v evidenci osud všech našich lidí a neopomenu Vás informovat, jakmile bude oficiální hlášení vydáno [...]

Příloženě zasilám Vám jednu fotografii, kterou jsem sundal z jeho kartotéky u nás, mám dojem, že je to jeho poslední fotografie a může Vám přijít vhod.

Přestože nemám žádné oficiální zprávy, píšu Vám jen proto, abych Vás nenechal dlouho v nejistotě. Víím, jak to je, měl jsem svoji rodinu po celé 3 ½ roku vystěhovanou v Indii a po celou dobu jsem nedostal od nich ani řádku. Manželka sice psala každý měsíc, ale Japonci pravděpodobně všechnu poštu házeli do moře. Jak jsem již sdělil, máme všechny naše Českoslováky v evidenci a každou maličkost Vám ihned sdělím.“

Na tomto dopise zaujme nejen laskavý přístup pana Jugase, ale i pozornost a péče, jakou firma Baťa věnovala svým československým pracovníkům – píše se tu o nich dokonce jako o jedné rodině.

Je to obrovský kontrast s úředním, neosobním slohem, jakým v květnu 1946 odpovědělo československé ministerstvo obrany:

Bata a. s., ZLÍN

BATA, a. s., ZLÍN

Pan
Silvestr Němec,
Vémyslice č. 23

Vaše značka	Váš dopis z	Naše dom. tel. č.	Naše značka	Zlín.
Véc:		0309	1201/P/Ko	21.12.45.

Obdrželi jsme Váš dopis ze dne 9.t.m. a sdílíme s Vámi ztrátu Vašeho syna a chápeme, že byste chtěl mít nějakou památku na něj z jeho pozůstalosti.

Vzhledem k tomu, že poštovní spojení se Singaporem bylo teprve nedávno obnoveno, nemohli jsme dosud ještě zjistiti podrobnosti o jeho smrti. Pokud byste se však chtěl obrátiti přímo na vedoucího tamější společnosti, uvádíme Vám jeho plnou adresu:

Mr. A. Jugas, c/o Bata Shoe Co.Ltd.,
Singapore, Straits-Settlements.

V případě, že byste měl potíže s odesláním dopisu na Vašem poštovním úřadě, zašlete jej nám a my se pokusíme o jeho doručení prostřednictvím společnosti Bata Ltd. v Londýně.

S vděkerou úctou

BATA a. s., ZLÍN

osobní oddělení exportu.

692 Telegramy: »BATOVE«

Telefon: ZLÍN 2.

Dálnopis: Brno 334. Bata. Zlín.

Dopis od firmy Bata ze Zlína, napsaný před Vánoci 1945.

Vážený pane Němec.

A. Jugas
General Manager,
Bata Shoe Co. Ltd.
"Bata Building"
Singapore S.S.
22. ledna 1946.

Prave včera dostal jsem Vas dopis a je mne velmi lito, ze prave ja, musim Vam sdelovat zpravu tak smutnou nejen pro Vas, ale i pro nas. Barbarska valka vyuzdala si celkem 8 zivotu z nasi "Batovske rodiny" v Singapore.

Pokusim se -pokud mne to bude mozno nejlepe, abych Vam podal pravdivy obraz toho co se stalo ode dne jeho narukovani, prominete mne usak, budou-li usak schazet detaily, ktere by Vas zajimaly, ale milerad Vam je zodpovim, napisete-li mne opet. Vsiichni Cechoslovaci jsme byli od Japoncu internovani a velmi mnoho vytrpeli, nezli jsme byli anglickou armadou opet vysvobozeni.

Vas syn, jakoz i vsichni nasi ostatni dobrovolnici od nas, narukoval dne 4. prosince 1941 a byl pridelen k obrnemy vozum (B company) jako vojak cislo 13779.

Az do konce ledna 1942, meli jsme o vsech pravidelne zpravu, ale od doby, kdy zapocal boj o ostrov Singapore, vsechna hlasi ustala. Jen od ostatnich nasich lidi, dovedeli jsme se az po kapitulaci, ze Vas syn byl ranen a odvezen do nemocnice. Od te doby jiz o nem nikdo vice neslysel, peklo se v tu dobu prevalilo pres Singapore. Trvalo temer cely tyden, nez se po jednom objevovali - vsichni otrhanci, spinavi, vyčerpani, ale uz ne vsichni, jak jsme je ocekavali. To bylo v lednu 1942.

Pocatkem zari 1945, ihned jak jsme byli anglickou armadou osvobozeni, zajimali jsme se ihned o vsechny, kteri v nasi rodine schazeli.

Dne 12. 11. 1945, dotazovali jsem jsme se pisemne na vaseho syna v hlavnim velitelstvi v Singapore a bylo nam taktez pisemne odpovazeno, ze az do te doby, nez obdrzi Armadni oficielni hlasi, nemohou nam podat o nem zadne informace.

V dusledku toho, nemohu Vam tedy ani ja podat zpravu ani kladnou ani zapornou. Vedeme usak v evidenci osud vsech nasich lidi a neopomenu Vas informovat, jakmile bude oficielni hlasi vydano.

Taktez v zalezitosti vsech pozustalosti po Vasem synovi ucinili jsme jiz dotazy, hlavne pokud se tyka finanoni otazky t. j. na poste a v bankach. Pokud se tyka osobnich veci v jeho byte, tam neni temer zadna nadeje, vsechny domy okupovali Japonci a co se jim hodilo, to si, privalstnili a co se jim nehodilo, znicili. My vsichni jsme stratili vsechny sve osobni veci, az na malickosti ktere jsme nosili stale se sebou. Pokusim se usak i zde, dalo-li by se jeste neco objevit.

Prilozene zasilam Vam jednu fotografii, kterou jsem sundal s jeho kartoteky u nas, mam dojem ze je to jeho posledni fotografie a muze Vam prijít vhod.

Presto ze nemam zadne oficielni zpravy, pisu Vam jen proto abych Vas nenechal dlouho v nejistote, vim jak to je, mel jsem svoji rodinu po cele 3½ roku vystehovanou v Indii a po celou dobu jsem nedostal od nich ani radku. Manzelka sice psala kazdy mesic, ale Japonci pravdepodobne vsechnu postu hazeli do more.

Jak jiz jsem sdelil, mam vsechny nase cechosllovakv v evidenci a kazdou malickost Vam ihned sdelim.

Zustavam, s projevem hluboke soustrasti :

A. Jugas.

Podrobný dopis od Antonína Jugase, ředitele firmy Bata v Singapuru.

„Britské ministerstvo války – aby mohlo případ vyšetřit – žádá o sdělení vojenské jednotky, u níž Váš syn sloužil. Sdělte proto ministerstvu národní obrany bližší, Vám známé podrobnosti, hlavně však vojenskou jednotku, u níž byl Váš syn v té době zařazen.“

Konec nadějí

Zatímco dochovaná korespondence z let 1945–1946 ukazuje, jak se rodina Němcových zoufale snažila dopátrat osudu svého zmizelého syna, o rok později už přicházely dopisy s nemilosrdným poselstvím: Silvestr se ani po osvobození neobjevil a byl úředně prohlášen za mrtvého.

První nacházíme psaní od britské vlády z Londýna z počátku července 1947, v němž zástupce ministra zahraničních věcí odpovídá Silvestrově matce Františce Němcové:

„S odkazem na Váš dopis z 22. května týkající se osudu Vašeho syna, vojína Silvestra Němce, mne pan ministr Creech Jones požádal, abych Vám s lítostí sdělil, že koloniální správa nemá více informací než to, že byl registrován jako nezvěstný dne 15. února 1942...“

Silvestrův otec vzápětí tento anglicky psaný dopis přeposlal panu Josefu Vyhnálkovi, dalšímu Silvestrovu spolupracovníku a blízkému příteli ze Singapuru. Pan Vyhnálek spolu s již citovanými Pavlem Ambrožem a Antonínem Jugasem patřil mezi lidi z firmy Baťa, kteří se po válce s rodinou Němcových spojili. Rodině z moravského venkova, která pochopitelně anglicky vůbec neuměla, pomáhal zejména vyřizovat úřední záležitosti v zahraničí.

Silvestrův táta na zadní stranu připsal inkoustovou tužkou srdceryvný vzkaz, který mi vhání slzy do očí pokaždé, když se na něj podívám:

„Pane Vyhnálek, srdečně Vás zdravíme a zasíláme Vám tento dopis, co jsme dostali z Londýna. Přečetl nám ho jeden profesor, který je na letním bytě ve Věmyslicích. Máme psat ještě Governorovi, ostatní se dočtete v dopise, co a jak máme dělat. Pane Vyhnálek, všechno [přeškrtnuto] to bude marné, naše hledání a psaní, ten náš Sylva drahý je jistě nebožtík!!!“

Communications on this subject
should be addressed to—

THE UNDER SECRETARY OF STATE,
COLONIAL OFFICE,
LONDON, S.W.1.

and the following
Number quoted 1.0001/47 (S. NEMEC)
Your Reference _____

Downing Street.

4. July, 1942

Sir,

With reference to your letter of the 22nd of May regarding the fate of your son, Private Sylvester Nemo, I am directed by Mr. Secretary Creech Jones to inform you with regret that no information is available in the Colonial Office other than the fact that he was reported missing on the 15th of February, 1942.

Your letter has, however, been referred to the Governor, Singapore, as all such enquiries are now being forwarded to the Far Eastern territory concerned for investigation. The authorities in Singapore will take all possible steps to obtain information and they will communicate with you direct.

Mr. Creech Jones desires me to express his deep sympathy with you in your anxiety and it is hoped that information may now be available in Singapore.

I am,
Sir,
Your obedient servant,

D. J. Anderson

FRANTIŠKA NĚMCOVÁ, ESQ.

Psaní z Londýna Silvestrově matce Františce Němcové.

Pane Zhnálek srodeci vás prosíme 14/4 1947
a byste nám složil písmo do Singajuru
S pozdravem od toho formidáto ne máme dosud
Instrukce Kince
Romyšice Vážený Pane Zhnálek. rádmon
správu.

Pane Zhnálek srodeci vás robarvine,
a sa siláme voin tento dopis so sme
dostali. z Londyna. Přestl nám ho
jedon Profosi, který je na letním bytí,
ne Kynálich. Máme prát jeste do Singajuru
Governorovi, ostatni se doctete vdgisim
co a jak máme delat. Pane Zhnálek
~~že~~ to bude marne nase sledání
a psaní, ten čas Syn draby je jeste.
Rebořtek. Pane Zhnálek prosíme vás odáti
něco víte o našem Synovi tak nám to
řekněte, a ne lo nám to ne chete povědit
a bych mi nemeli starosti a psaní, dýo
byto ne bylo nic platné. Pišu vám to na druhou
stranu toho dopisu a by ne bylo moc papírů
a by to ne bylo tiše

Zadní strana dopisu s ručně psaným vzkazem Silvestrova otce.

A vskutku zanedlouho – 17. července 1947 – úřad singapurského guvernéra pro sociální záležitosti vystavil Silvestru Němcovi úmrtní list.

Není jisté, zda tak učinil v reakci na dotazy z Londýna a z Věmyslic, nebo prostě z vlastní iniciativy v souvislosti s tím, že už uběhly téměř dva roky od osvobození Singapur a Silvestr se dosud nikde neukázal.

Singapurský úřad však zjevně sám neměl více informací a vycházel pouze z oficiálního údaje, že Silvestr je nezvěstný. Nejistotu ohledně toho, kdy a kde Silvestr zemřel, obsahuje i úmrtní list, který doslova uvádí:

„Na základě záznamů ministerstva se předpokládá, že vojin Silvestr Němec, sloužící u dobrovolnické jednotky SSVF, Čechoslovák mužského pohlaví žijící dříve v Singapuru, zahynul v Singapuru nebo okolí, a to přibližně 15. února 1942 v důsledku japonské invaze do Singapuru.“

Rovněž z léta 1947 pak pochází zásadní svědectví v dopise od Josefa Vyhnálka. Vyplyvá z něj, že to byl možná on, kdo Silvestra naposledy spatřil, a to během prudkých bojů na hřebeni Pasir Panjang poblíž jižního pobřeží singapurského ostrova.

Pan Vyhnálek odkazuje rodinu na úmrtní list singapurského úřadu a dodává:

„Toto je zpráva z úředního pramene, já Vám mohu dodat k tomu jenom to, že naděje, že on žije, je velmi malá, jelikož je téměř již dva roky po válce a ještě se nepřihlásil. Je to velmi smutná zpráva, rád bych Vám dal podrobnosti jeho smrti, kdyby mně byly známy. Bohužel nevím nic jiného, než co jsem Vám sdělil při Vaší návštěvě ve Zlíně.“

Pamatuji se dobře, jak jsme útočili na Japonce, [Silvestr] byl velmi bleďý, a tak se mi zdálo, jako by již něco cítil, že se něco stane. To bylo, když jsme útočili na horu CAP [správně Gap] blízko Pasir Panjang v Singapuru, když dostali jsme se asi do poloviny, tisíce letadel nás zpozorovaly a co byl následek, že jsme byli silně bombardováni a mašínkvérováni. Při tom bombardování jsme se rozprchli do gumovníkových plantáží a to bylo naposledy, co jsem Vašeho Sylvu viděl. Celou dobu v zajetí jsem se domníval, že se mu podařilo dostat se do Indie nebo Austrálie, ale bohužel po osvobození jsem se dozvěděl, že nic není o jeho osudu známo.“

Pokud vím, nic dalšího se už ani později rodina o Silvestrově konci nedozvěděla.

CERTIFICATE OF DEATH SERIAL NO-795

File No. DC/9

CERTIFIED that according to the records of this Department ... *It has been*
..... *HEMEC* *has*
..... *SILVESTER* *(S. S. N. S.)*
..... CZECHOSLOVAKIAN, Male, formerly of Singapore,
died in or around Singapore,
or about
on the 15th day of February, 1942,
as the result of the Japanese invasion of Singapore.

W. G. G.

W. G. G.
for SECRETARY FOR SOCIAL WELFARE.
Dated at the Social Welfare Department, Singapore, this 17th day of
July, 1947.

17285-2,000-2/47

Úmrtní list vystavený britskými úřady v červenci 1947.

Úmrtní list.

Ministerstvo války a Singapuru
předkládá, že Silvester Nemeček zemřel
jako voják během Singapurů při japonské
invasi.

Ministerstvo války
a Singapuru.

Shrnutí úmrtního listu přeložené do češtiny některým ze Silvestrových přátel.

Pan Vyhnálek, jak můžeme z líčení jeho dopisu soudit, byl rozený vypravěč. Svě vzpomínky zaznamenal i jinde a díky nim se ještě dopátráme dalších zmínek nejen o Silvestrovi, ale zejména o boji o Singapur a také o událostech během jeho japonského zajetí.

In memoriam

Po oficiálním prohlášení Silvestra za mrtvého a vystavení úmrtního listu v červenci 1947 se rezignovaná rodina věnovala už jen vyřizování pozůstalosti s úřady v zahraničí.

Rodičům s korespondencí pomáhali Silvestrovi přátelé a kolegové ze Singapur. Josef Vyhnálek, Matěj Bohman a Josef Zuna. Mimo jiné také na základě svých znalostí sestavili seznam movitého majetku, který měl Silvestr před okupací Singapur ve svém bytě.

Zaujalo mě, že na konci seznamu, po položkách s nábytkem a osobními věcmi, je uveden fotoaparát Leica. Silvestr se tedy – stejně jako já – věnoval ve volném čase fotografování! Velká škoda, že válku nepřežila žádná z jeho fotografií.

Seznam majetku spolu se žádostí o náhradu pak pánové Bohman a Vyhnálek jménem rodiny adresovali britské Komisi pro náhradu válečných škod v Kuala Lumpur v Malajsii. Tato komise následně v srpnu 1951 přiznala rodině Němcových odškodné za ztracený Silvestrův majetek v celkové výši 1 550 singapurských dolarů. K rodině ale po třech letech úředních tahanic nakonec doputoval jen zlomek této částky z důvodů, o kterých mohu jen spekulovat: část se mohla poztratit během komplikovaného doručování z Dálného východu do tehdy už socialistického Československa, část mohla propadnout v důsledku omezených schopností venkovské rodiny odpovídat v angličtině na složité úřední formuláře a pak mám za to, že co zbylo, nejspíš znehodnotila měnová reforma v červnu 1953.

Z rodinného vyprávění znám historku o tom, že „odběrné poukazy Darex“, na které v létě 1954 tvrdou zahraniční měnu převedla Československá státní banka, vystačily příbuzným pouze na nákup několika klubek kvalitní zahraniční barevné vlny.

Trvalejší památku naší rodině poskytla britská koloniální vláda, když Silvestrovi in memoriam udělila čtyři medaile. Ty se našťástí v rodinném archivu do-

Statement of the lost of house-hold goods, furniture and personal belongings of missing Mr. Silvester Némec, in Tiong Bahru Flat, 10, Room No. 3.

15.2.42 Missing from the date capitulation in Singap
Was serving in S.S.V.F

<u>Guan Chuan Street</u>			
<u>Furniture/bedroom:</u>			
1 single bed	40.-	"	"
1 side bed table	8.-	"	"
1 mattress	20.-	"	"
1 Small table lamp	10.-	"	"
1 Wardrobe	60.-	"	"
1 dressing table with mirror	40.-	"	"
1 Ceiling lamp shade	5.-	"	"
1 Curtain	15.-	"	"
1 Carpet/small size	30.-	"	"
<u>Personal. 1</u>			
1 Camphor Wood Box	60.-	"	"
6 Europeans Suits	400.-	"	"
1 doz. white suit	110.-	"	"
2 doz. white shirts	85.-	"	"
3 doz. popelin shirts, 3 silk x	220.-	"	"
2 doz of socks	15.-	"	"
4 doz handkerchiefs	24.-	"	"
3 doz Singlets	46.-	"	"
1 doz Neckties	24.-	"	"
1 doz. Woolen Stocking	36.-	"	"
6 pairs of shoes	72.-	"	"
3 doz. of pans	72.-	"	"
1 doz bedsheets	46.-	"	"
2 doz. Towels	60.-	"	"
3 leather Suit cases	52.-	"	"
Total private Chattels	1675.-	"	"
<u>Miscellaneous.</u>			
1 Camera "Leica"	400.-	"	"
Total Miscellaneous	400.-	"	"

Seznam Silvestrova majetku, sepsaný jeho singapurskými kolegy a kamarády Matějem Bohmanem a Josefem Zunou.

chovaly. Silvestr dostal od Britů dvě vyznamenání, Pacifickou hvězdu a Válečnou hvězdu za roky 1939–1945, a dvě medaile, jednu za obranu a druhou za účast ve válce 1939–1945.

K hromadně udělovaným vyznamenáním mám trochu rezervovaný vztah, i když hrdinů si samozřejmě vážím, a pokud pro ně takové ocenění něco znamená, od srdce jim je přeji. A i když jsou takových medailů na světě miliony, jsem přece jen rád, že tyhle čtyři doma máme. Představují pro mě spíš vzpomínku na Silvestra než na druhou světovou válku. Ještě sympatičtější mi přijdou od chvíle, kdy jsem zjistil, že žlutý střed a sousední zelené pruhy na stuze k Pacifické hvězdě symbolizují tichomořské písečné pláže a zelenou džungli. Hned si je pak v duchu spojím s exotickou krajinou, ve které se Silvestr poslední tři roky svého života pohyboval.

Nakonec ještě uvádím poslední z dochovaných dopisů – je od pana Vyhnálka z října 1947. Stručně se v něm vrací k hrůznému chaosu, který provázel obsazení Singapuru a v němž také mizí Silvestrova stopa:

„Nevím, zda-li se Vám někdy podaří obdržeti přesnější zprávy, neboť v dnech kapitulace byla v Singapuru veliká disorganizace. Všude bylo mnoho mrtvol, o které nikdo neměl zájem. Naši vojáci zásadně nebyli pohřbíváni, a tak když po roce jako zajatci jsme pracovali na čištění Singapuru, nacházeli jsme spoustu mrtvol, ovšem pouze jenom lidských kostí.“

To je tedy vše, co se mi podařilo vyčíst v rodinných archiváliích.

Bylo mi jasné, že pokud se nepodařilo Silvestrův konec objasnit krátce po válce, tím spíše to nebude s jistotou možné učinit dnes, pětasedmdesát let od jeho předpokládaného úmrtí.

Někdo by se možná spokojil s těmi střípky informací, které se v citovaných listinách nalézají: Silvestr bojoval jako dobrovolník, byl raněn a při pádu Singapuru do rukou Japonců se stal nezvěstným. Jasně, hotovo, konec.

Na mě však tyhle zmínky působily právě opačně, jako neodolatelný magnet: podněcovaly moji zvědavost, vyvolávaly celé řetězce nových otázek a povzbuzovaly mě k tomu, abych zjistil něco víc. Právě ony byly motorem v mém dalším pátrání.